

Άρειος Πάγος 660/1985,

Πηγή: Ποιν. Χρ. Τόμ. ΛΕ' 1985 σελ. 970

Περίληψη: "Έννοια αμέλειας. - Πότε υπάρχει ιδιαίτερη νομική υποχρέωση κατά το άρθρο 15 Π.Κ. - Τέτοια υποχρέωση επιβάλλει στον επιβλέποντα μηχανικό οικοδομικού έργου το άρθρο 26 § 3 Π.Δ. 447/1975 και μετά την κατάργησή του το άρθρο 21 § 7 Π.Δ. 778/1980 και, επομένως, όταν διά παραλείψεως της υποχρέωσης αυτής τελείται έγκλημα, υφίσταται προσδιορισμένο το σχετικό πρόσθετο στοιχείο της αντικειμενικής υποστάσεώς του σύμφωνα με την επιταγή του άρθρου 7 § 1 Συντάγματος. - Ορθή καταδίκη για ανθρωποκτονία από αμέλεια του αναιρεσείοντος που παρέλειψε να κατασκευάσει προστατευτικό προστέγασμα και να λάβει γενικά προστατευτικά μέτρα των εργαζομένων, όπως είχε ιδιαίτερη νομική υποχρέωση, με αποτέλεσμα ο παθών να χάσει την ισορροπία του, να πέσει στο οδόστρωμα και να φονευθεί".

Απόφαση Δικαστηρίου

Προεδρεύων ο αντιπρόεδρος: Β. ΛΙΝΑΡΔΟΣ

Εισηγητής ο αρεοπαγίτης: Ι. ΚΙΟΥΣΗΣ

Δικηγόροι Ι. Παντουβάκης, Κ. Καραγκούνης

1. Κατά την έννοια των διατάξεων των άρθρων 28 και 302 ΠΚ για τη θεμελίωση του εγκλήματος της ανθρωποκτονίας από αμέλεια απαιτείται η διαπίστωση α) ότι ο δράστης δεν κατέβαλε την προσοχή που κάθε μέτρια συνετός και ευσυνείδητος άνθρωπος, όταν συντρέχουν όμοιες πραγματικές περιστάσεις, οφείλει να καταβάλλει με βάση τους νομικούς κανόνες, τις συνήθειες που επικρατούν στις συναλλαγές και την κοινή, σύμφωνα με τη συνήθη πορεία των πραγμάτων πείρα και λογική, β) ότι από τις προσωπικές περιστάσεις και ικανότητές του μπορούσε να προβλέψει και αποφύγει το αξιόποιο αποτέλεσμα, που με την πράξη του επέφερε και γ) ότι μεταξύ της πράξεώς του και του αξιόποινου αποτελέσματος υφίσταται αντικειμενικός αιτιώδης σύνδεσμος. Εξ άλλου κατά το άρθρο 15 ΠΚ στις περιπτώσεις τις οποίες ο νόμος για να είναι αξιόποινη η πράξη απαιτεί την επέλευση ορισμένων αποτελέσματος, η μη αποτροπή του τιμωρείται όπως και η με ενέργεια παραγωγή του, όταν ο υπαίτιος της παραλείψεως είχε ιδιαίτερη νομική υποχρέωση να παρεμποδίσει την επέλευση του αποτελέσματος αυτού. Κατά την έννοια της διατάξεως αυτής η ιδιαίτερη αυτή νομική υποχρέωση του δράστη μπορεί να απορρέει είτε από ρητή διάταξη νόμων ή σύμπλεγμα νομικών καθηκόντων του που συνδέονται με ορισμένη έννομη θέση του, είτε από σύμβαση είτε από προγενέστερη συμπεριφορά του από την οποία δημιουργήθηκε κίνδυνος να επέλθει εγκληματικό αποτέλεσμα, συνιστά δε πρόσθετο στοιχείο της αντικειμενικής αποστάσεως του εγκλήματος, το οποίο τελείται διά παραλείψεως και από το λόγο αυτό πρέπει να αναφέρεται και να αιτιολογείται στην απόφαση του δικαστηρίου. Κατά συνέπεια όταν το έγκλημα της ανθρωποκτονίας από αμέλεια τελεσιουργείται διά παραλείψεως ο δράστης πρέπει να είχε τη σύμφωνα με το άρθρο 15 ΠΚ ιδιαίτερη νομική υποχρέωση να αποτρέψει το αξιόποιο αποτέλεσμα του θανάτου(1). Τέτοια ιδιαίτερη νομική υποχρέωση κατά την εκτέλεση οποιουδήποτε οικοδομικού έργου επιβάλλει στον επιβλέποντα το έργο αυτό πολιτικό μηχανικό η διάταξη του άρθρου 26 § 3 του Π.Δ/τος 447/1975 "περί ασφαλείας των μισθωτών που απασχολείται σε οικοδομικές εργασίες" την οποία επανέλαβε αυτούσια το Π.Δ/γμα 778/1980 με το άρθρο 21 § 7 αυτού που ορίζει ότι "απαγορεύεται η εκτέλεση οποιασδήποτε εργασίας σε χώρους που λειτουργούν μηχανήματα και σε χώρους πάνω από τους οποίους εκτελείται οποιαδήποτε εργασία όπως σε φωταγωγούς, ικριώματα, κλιμακοστάσια κ.λ.π. αν δεν έχουν ληφθεί προστατευτικά μέτρα ασφαλείας όπως η κατασκευή προστατευτικού προστεγάσματος".

Έτσι αν και με το άρθρο 23 στοιχ. γ του Π.Δ/τος 778/1980 (το οποίο άρχισε να ισχύει, σύμφωνα με το επόμενο άρθρο του έξι μήνες μετά τη δημοσίευσή του την 26.8.1980 στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, δηλαδή από 26.2.1981) καταργήθηκε το άρθρο 26 § 3 του Π.Δ/τος 447/1975, η ιδιαίτερη για τον επιβλέποντα μηχανικό νομική υποχρέωση που το τελευταίο αυτό άρθρο επιβάλλει, δεν έπαψε να ισχύει αφού επαναλαμβάνεται με το άρθρο 21 § 7 του Π.Δ/τος 778/1980 και προβλέπεται από την έναρξη ισχύος του Π.Δ/τος 447/1975 μέχρι την 26.2.1981 από το άρθρο 26 § 3 αυτού και για το μετέπειτα χρόνο από το άρθρο 21 § 7 του Π.Δ/τος 778/1980. Το περιεχόμενο της ιδιαίτερης αυτής νομικής υποχρέωσης προσδιορίζεται στις παραπάνω διατάξεις. Επομένως όταν διά παραλείψεως της υποχρέωσης αυτής τελεσιουργείται έγκλημα, υφίσταται προσδιορισμένο το σχετικό πρόσθετο στοιχείο της αντικειμενικής υποστάσεώς του, συμφώνως προς την επιταγή άρθρου 7 § Ι του ισχύοντος Συντάγματος, του οποίου δεν επέρχεται παραβίαση. Στην εξεταζόμενη περίπτωση το Τριμελές Εφετείο Αθηνών, όπως από το συνδυασμό αιτιολογικού και διατακτικού της προσβαλλόμενης αποφάσεώς του προκύπτει, από την εκτίμηση και αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων δέχθηκε ότι ο αναιρεσείων πολιτικός μηχανικός είχε αναλάβει την επίβλεψη του οικοδομικού έργου της ανεγέρσεως πολυκατοικίας

στην οδό Γρυπάρη αριθμός 3 της Καλλιθέας Αττικής. Κατά την ανέγερση της πολυκατοικίας δεν έλαβε τα απαραίτητα μέτρα τα οποία όφειλε και μπορούσε να λάβει για να αποτρέψει ενδεχόμενη πτώση από όροφο της οικοδομής αυτής στο οδόστρωμα της οδού κατασκευής της των εργατών που εργάζονταν για την ανέγερσή της και ειδικότερα δεν φρόντισε να κατασκευασθεί στην άκρη της πλάκας κάθε ορόφου της πολυκατοικίας προς την οδό Γρυπάρη προστατευτικό προστέγασμα ή ξύλινα κιγκλιδώματα ή σανιδώματα ή οποιαδήποτε άλλα προστατευτικά μέτρα ικανά να αποτρέψουν ενδεχόμενη πτώση όσων εργάζονταν σε αυτήν σύμφωνα με όσα προέβλεπε το άρθρο 26 § 3 του Π. Δ/τος 447/1975. Αποτέλεσμα της παραλείψεως αυτής ήταν το ότι την 2.1.1981 ο οικοδόμος Ι.Ε. που εργαζόταν στην οικοδομή αυτή κατά τη συνέχιση της ρίψεως της πλάκας του τετάρτου ορόφου, έχασε την ισορροπία του και επειδή δεν υπήρχαν προστατευτικά μέτρα έπεσε στο οδόστρωμα της οδού και φονεύθηκε. Το αποτέλεσμα αυτό δεν θα επερχόταν αν είχαν ληφθεί τα παραπάνω προστατευτικά μέτρα. Με βάση δε τα παραπάνω γενόμενα δεκτά στη συνέχεια εκήρυξε ένοχο τον αναιρεσίοντα για το ότι από έλλειψη της προσοχής την οποία όφειλε και μπορούσε να καταβάλλει, προκάλεσε τον θάνατο του Ι.Ε. δηλαδή του εγκλήματος της ανθρωποκτονίας από αμέλεια, που τελέσθηκε στον παραπάνω τόπο και χρόνο και προβλέπεται και τιμωρείται από τις διατάξεις των άρθρων 28 και 302 ΠΚ.

Έτσι το Τριμελές Εφετείο Αθηνών, με όσα με την προσβαλλόμενη απόφασή του δέχθηκε και έκρινε ένοχο τον αναιρεσίοντα του εγκλήματος της ανθρωποκτονίας από αμέλεια, σωστά ερμήνευσε και εφάρμοσε τις διατάξεις των άρθρων 28 και 302 ΠΚ με ορθή δε ερμηνεία και εφαρμογή του άρθρου 26 § 3 του Π.Δ/τος 447/1975 το οποίο ίσχυε κατά το χρόνο τελέσεως του παραπάνω εγκλήματος, για το οποίο εκήρυξε ένοχο τον αναιρεσίοντα, θεμελίωσε σε αυτό την ιδιαίτερη νομική υποχρέωσή του για λήψη των αναγειρόμενων προστατευτικών μέτρων, που ως πρόσθετο στοιχείο της αντικειμενικής υποστάσεως του εγκλήματος αυτού κατά τρόπο σύμφωνο με το άρθρο 7 § I του Συντάγματος προσδιορίζεται και δεν έχει καταργηθεί γιατί θεσπίζεται και με τη διάταξη του άρθρου 21 § 7 του Π.Δ/τος 778/1980, ώστε η παραδοχή του να μη προσκρούει στα άρθρα 1 και 2 του Π.Κ. Κατά συνέπεια ο πρώτος λόγος του κυρίου δικογράφου της αιτήσεως αναιρέσεως και ο πρώτος με στοιχεία 5 και II λόγος του προσθέτου δικογράφου της με τους οποίους η προσβαλλόμενη απόφαση πλήττεται για εσφαλμένη ερμηνεία των άρθρων 1, 2, 28 και 302 ΠΚ και 7 § I του Συντάγματος είναι αβάσιμοι και πρέπει να απορριφθούν.

(1) Βλ. και Α.Π. 97/1985